

‘Nep en lui.’ Waarom juist jongeren boos worden over een AI-poster voor een schoolfeest

Wie ‘AI’ zegt op een Amerikaans diplomafeest, krijgt boegeroep. Ook in Nederland klinkt verzet. Jongeren zijn grootverbruikers van kunstmatige intelligentie, maar ook angstig over de donkere kanten ervan. Volgt na de eerste opwinding nu de bezinning? ‘AI is mooi, maar ook wel eng.’

Ruurd Ubels

donderdag 28 mei 2026, 10:26 ■ aangepast 29 mei 2026, 18:36

In het kort

- Jongeren keren zich steeds vaker tegen AI, uit angst voor baanverlies en vernietiging van creativiteit.
- Ook vrees voor de werkelijke motieven van de grote techbedrijven stimuleert de aversie.
- De nieuwe encycliek van de paus, onderzoeken én boegeroep van studenten laten zien dat het AI-verzet niet valt te negeren.

■ AMERSFOORT

Hanneke van de Pol loopt door Arnhem als haar telefoon gaat: een kunstwerk van haar dat in de stad hangt, is beklad. Iemand heeft er met een spuitbus ‘Fuck je AI-bullshit’ overheen gespoten.

Van de Pol - ontwerper, kunstenaar en ondernemer - houdt van pionieren. ‘Ik ben altijd nieuwe technieken aan het uitproberen.’ Maar niet iedereen waardeert dat, zo blijkt.

Van de Pol voegt kunstmatige intelligentie (AI) als een extra dimensie aan haar werk toe, vertelt ze als ze een paar weken later op de bekladding terugkijkt. Het vandalisme was een ingrijpende ervaring, maar staat niet op zichzelf, geeft ze aan. ‘Ik zie veel aversie tegen kunstmatige intelligentie.’

In de kunstwereld merkt Van de Pol vooral dat jongeren zich keren tegen zogenoemde generatieve AI: kunstmatige intelligentie die zelf beelden of teksten creëert.

Boegeroep studenten

Wordt alles wat menselijk is, vernalen tussen de raderen van de technologie? Ja, zeggen veel jongeren.

Maandag kregen ze zelfs steun van paus Leo XIV: in zijn encycliek *Magnifica Humanitas* roept hij op tot ‘de bescherming van de menselijke persoon in het tijdperk van kunstmatige intelligentie’.

Hoe groot de verzetsbeweging onder jongeren is, is onduidelijk. Maar in de Verenigde Staten is ze misschien wel het meest zichtbaar.

In het land dat de kraamkamer is van kunstmatige intelligentie, organiseren universiteiten traditiegetrouw ook dit voorjaar afstudeerceremonies. Maar deze keer valt er iets op: zodra degenen die de studenten toespreken, beginnen over AI, reageert de zaal met boegeroep.

‘Nep en lui.’ Waarom juist jongeren boos worden over een AI-poster voor een schoolfeest

■ ‘AI verandert productieprocessen. Je zult ermee moeten leren leven.’

Het overkwam al diverse sprekers, blijkt uit een compilatie van omroep NBC.

‘AI verandert productieprocessen’, zei muzikondernemer Scott Borchetta deze maand in Tennessee tegen een zaal vol studenten. Niets aan gelogen, maar de ondernemer werd overladen met afkeurend gejoel.

‘Je zult ermee moeten leren leven’, reageerde Borchetta.

Nog meer boegeroep volgde.

Verzet onder gen Z

In de VS houdt onderzoeksbureau Gallup de aversie tegen kunstmatige intelligentie bij. In een recent onderzoek groeit onder gen Z’ers het negatieve sentiment.

Het percentage dat enthousiast is, daalt. Drie op de tien 14- tot 29-jarigen zijn boos over wat de nieuwe technologie teweegbrengt. Slechts 18 procent zegt er hoopvol over te zijn.

Opmerkelijk detail, schrijven de Gallup-onderzoekers: negatieve emoties komen vaker voor bij wie AI zelf niet gebruikt.

Waar komt de aversie vandaan? In het Amerikaanse onderzoek geven gen Z’ers aan dat ze bang zijn dat kunstmatige intelligentie de menselijke creativiteit verwoest, banen afpakt en - vanwege het hoge energie- en waterverbruik - het milieu en het klimaat verder aantast.

Ook een belangrijk element is de afkeer van techbro’s als Elon Musk en Peter Thiel, mannen bij wie macht en miljarden dollars zich concentreren. En die hun toegang tot technologie inzetten om de samenleving naar eigen inzicht vorm te geven. Dat ze investeren in technologie om mensen die dat kunnen betalen, onsterfelijk te maken, werkt extra antipathie in de hand.

Wie wint hier?

Terug naar Nederland. Hoe is de situatie hier?

Begin deze maand stond in Utrecht de huivering voor kunstmatige intelligentie centraal tijdens een alternatief bevrijdingsfestival. Daar waren vooral jongeren aanwezig.

‘Hoeveel brengt deze technologie ons? Maar ook: hoeveel kost het ons?’, vroeg organisator Marissa Memelink zich af voor de camera van Nieuwsuur. ‘Wie wint hier? Wie levert het daadwerkelijk wat op? Ik denk dat we daar onszelf veel meer kritische vragen over mogen stellen.’

‘Nep en lui.’ Waarom juist jongeren boos worden over een AI-poster voor een schoolfeest

■ **‘Het menselijk brein kan zoveel prachtige dingen voortbrengen.’**

Bij AI staat alles in het teken van efficiëntie, zei de jonge festivalbezoekster Sanne, ‘terwijl het menselijk brein zoveel prachtige dingen kan voortbrengen’.

Bomen, mensen en het brein zijn allemaal slachtoffers van generatieve AI, aldus Sanne. En dat geldt net zo goed voor kunst, politiek en economie.

Een soort toverstafje

De vraag dringt zich op waarom juist jongeren zo kritisch zijn.

Ontwerper en kunstenaar Van de Pol wijst op de hoge snelheid waarop de AI-ontwikkelingen gaan: ‘In mijn ogen te snel voor wie vijf jaar gestudeerd heeft en zijn toekomstige baan nu in rook ziet opgaan.’

Haar dochter stuurde haar laatst een artikel over jongeren die bang zijn dat ze geen carrière meer kunnen maken. ‘Relatief simpele klussen worden door AI overgenomen’, zo vat ze het artikel samen. ‘Seniors op de werkvloer gebruiken AI om juniors eruit te gooien.’

Van de Pol wijst daarbij op nog een ander punt, vooral merkbaar in creatieve sectoren. Ooit verdienden illustrators hun brood met werk dat mooi was om te doen. ‘Er was een maakproces en je was trots op het eindproduct. Jongeren missen deze voldoening, want met AI als gereedschap kan eigenlijk iedereen beelden genereren.’

Inmiddels tast AI ook het werk aan van vertalers, copywriters, klantenservicemedewerkers, data-analisten en administratief medewerkers.

‘AI is een soort toverstafje’, zegt Van de Pol. ‘Mooi, maar ook wel eng.’

Niet onze AI

Jongeren die kritiek uiten op de ontwrichtende werking van kunstmatige intelligentie, staan niet alleen. Zij worden bijvoorbeeld gesteund door Pause AI. Deze beweging, die zich keert tegen steeds krachtiger AI-modellen, heeft drie jaar na de oprichting in Nederland vertakkingen in onder meer Groot-Brittannië en de VS.

‘Nep en lui.’ Waarom juist jongeren boos worden over een AI-poster voor een schoolfeest

Opvallend is ook de stroom boeken over de schaduwkanten van AI, zoals *Niet onze AI*. Daarin keren Gabriella Obispa, projectleider AI Ethiek en Recht bij de politie, en journalist Laurens Vreekamp zich tegen de manier waarop een kleine groep techneuten hun visie op kunstmatige intelligentie aan de samenleving oplegt.

Obispa en Vreekamp noemen sommige toepassingen van AI bewust misleidend, fout en kwalijk. Zo gebruiken vrijwel alle populaire AI-modellen witte, westerse mensen als norm. Het gevaar is dat studenten van kleur bij een online tentamen worden geweerd, omdat software een donkere huid niet herkent als menselijk.

In *AI, wat niemand ons vertelt* laat de Vlaamse techniekfilosoof Lode Lauwaert twee uitersten zien. Kunstmatige intelligentie signaleert bijvoorbeeld kanker vroegtijdig, maar het is óók een technologie die kernwapens nog dodelijker maakt.

‘Realiseren wij ons dat een handvol computerwetenschappers machines aan het uitrusten zijn met een vermogen - intelligentie - waarmee wij tot het hoogste, maar ook tot het laagste in staat zijn?’

Nep en lui

Maaïke Harmsen - theoloog, filosoof en schrijver van onder meer het boek *Dank God voor techniek* - herkent de weerstand tegen generatieve AI. Ze hoort van haar eigen kinderen dat een met kunstmatige intelligentie gemaakte poster voor een schoolfeest niet wordt gewaardeerd. ‘Die wordt gezien als nep, als een uiting van luiheid.’

Verbaasd is Harmsen er niet over. Technologische ontwikkelingen gaan vaak gepaard met hernieuwde waardering voor het ambacht, voor makers die hun hart laten spreken, zegt ze. Ze wijst op een website als Etsy, een online marktplaats voor handgemaakte en vintage producten.

‘Er is angst voor de werkelijke motieven van de grote technologiebedrijven.’

Zulke tegenbewegingen ontstaan na de eerste positieve geluiden over een nieuwe technologie, legt Harmsen uit.

‘Sinds het begin van de industriële revolutie zit daar een vast patroon in: eerst waardering en misschien ook wel overwaardering, daarna angst voor wat er op ons afkomt. Gaandeweg ontstaan vragen, worden antwoorden geformuleerd, gevolgd door een roep om wet- en regelgeving.’

En nu, bij AI-afkeer, speelt nog iets mee, zegt Harmsen: de mensen die de touwtjes in handen hebben. Dat techinvesteerder Peter Thiel geen rol meer ziet voor de democratie en Elon Musk voorspelt dat robots en AI al het menselijke werk gaan overnemen, stimuleert scepsis. ‘Er is angst voor de werkelijke motieven van de grote technologiebedrijven.’

Leren omgaan met AI

Maar hoe serieus is het AI-verzet onder jongeren eigenlijk? Is het een randverschijnsel of toch een serieuze beweging?

nd

‘Nep en lui.’ Waarom juist jongeren boos worden over een AI-poster voor een schoolfeest

Er is weerstand, zoals we zagen, maar harde cijfers ontbreken. Duidelijk is wel dat bijvoorbeeld ChatGPT, Claude en Gemini zo populair zijn bij scholieren en studenten, dat onderwijsinstellingen opdrachten en toetsen aanpassen. Ze willen voorkomen dat AI-gebruikende gen Z'ers weliswaar met een diploma, maar zonder vorming en kennis hun opleiding verlaten.

Maar alles afwijzen? Nee, zegt Harmsen.

‘Waarom zou je geen gebruik maken van zelfrijdende auto’s om bijvoorbeeld het tekort aan openbaar vervoer op te lossen? Waarom zou een radioloog AI niet benutten? Als ik een advies mag geven, is het dit: wijs kunstmatige intelligentie af, maar met mate.’

■ **‘Zelf nadenken én de fouten die je hierbij maakt, vormen je als mens.’**

Harmsen denkt echter dat we in een ‘inregeltijd’ leven: we moeten als samenleving leren hoe we omgaan met kunstmatige intelligentie en uitzoeken welke plek ze verdient. Wat willen we met AI? Welke risico’s zijn er? Hoe begrenzen we die?

‘De komst van internet ging gepaard met soortgelijke vragen. Plek geven aan nieuwe technologie kost tijd. Naarmate de tijd verstrijkt, wordt meer duidelijk en worden spelregels voor AI vastgesteld.’

Niet weerloos

Tot het moment dat we AI hebben ‘ingeregeld’, zijn we niet weerloos. ‘Laat je niet verleiden om denkkracht of creatieve processen uit te besteden aan zoiets als ChatGPT. Zelf nadenken én de fouten die je hierbij maakt, vormen je als mens.’